

Koens fremtid

Et udspil for koens skyld

Indhold

Førord: Et brud med fortiden	5
5 centrale problemer i dansk kvægbrug	7
Løsning 1: Stop adskillelse af ko og kalv	9
Løsning 2: Maksimal transporttid på 3 timer og eksportforbud	10
Løsning 3: Plads til udfoldelse og hele kroppe	12
Løsning 4: Sundhed, avl og ernæring	13
Løsning 5: Kontrol af dyrevelfærdsloven	14

Et brud med fortiden

I årtier har vi set på kvæg og andre dyr i landbruget som produktionsenheder snarere end levende væsener. Som objekter frem for subjekter.

Malkekøer har gennem generationer været presset til det yderste gennem effektiviseringstiltag i staldene, masseproduktion og ekstreme avlsprogrammer. Og et af de mest oversete, men også mest hjerteskrærende aspekter af moderne kvægproduktion, er den tidlige adskillelse af ko og kalv.

Dertil kommer de meget lange og smertefulde dyretransporter. En dybt kritisabel behandling af dyrene, og en problematik som danske politikere ofte nægter at tage ansvar for med henvisning til, at det er umuligt at gøre noget ved på nationalt plan pga. EU's lovgivning om varenes frie bevægelighed.

Ovennævnte er ikke blot en ansvarsfralæggelse – det er også en tilståelsessag. For i dette udsagn ligger også essensen af hele problematikken, hvad angår dyrs rettigheder i landbruget. For når levende væsener bliver reduceret til varer, produkter og ting, har de ingen rettigheder, ej heller ret til et værdigt liv.

Det vil Alternativet lave om på. Vi vil arbejde for, at dyr ikke længere ses som varer i relation til EU-retten, hvilket kræver både politisk handling og ny juridisk tolkning.

Med dette udspil sætter Alternativet fokus på, hvordan vi kan give køerne og deres kalve et liv, hvor de får lov til at opleve den tryghed og samhørighed, de er skabt til. Vi mener, at dyrevelfærd ikke kun handler om at undgå lidelse, men også om at give dyrene mulighed for at leve et liv, der er værd at leve.

Den konventionelle og industrielle produktion af dyr i Danmark er præget af intensive systemer, hvor dyr presses til unaturligt høj ydelse og udsættes for stress, sygdomme og lidelse. De fleste dyr i landbruget holdes indendørs hele livet, separeres fra deres unger kort efter fødslen og transporteres over lange afstande under problematiske forhold. Det kan og skal vi gøre bedre.

Alternativet har tre overordnede mål for landbruget:

- ♥ Vi skal have et 100 procent økologisk landbrug, hvor naturen beskyttes, og biodiversiteten blomstrer, og hvor dyrene får langt bedre levevilkår.
- ♥ Vi skal reducere tiden tilbragt i dyretransporter betydeligt og sikre, at transportforholdene forbedres markant.
- ♥ Vi skal omstille den intensive dyreproduktion, hvor dyr presses til unaturlig høj ydeevne, til et mere naturligt dyrehold uden massivt brug af antibiotika og vækstfremmere.

Fakta

- I det danske mejeribrug adskiller man den nyfødte kalv fra koen efter 12–24 timer.
- I 2023 blev over 70.000 spædkalve eksporteret fra Danmark – mange kun 14 dage gamle.¹
- Transporttiden overstiger ofte 8–12 timer.
- Kun 30 procent af danske malkekøer kommer reelt på græs.
- En dansk malkeko producerer i dag gennemsnitligt over 10.000 liter mælk om året – mere end dobbelt så meget som i 1970'erne.²
- I Fødevarerstyrelsens tilsyn fra 2023 havde 30,9 procent af de kontrolrede besætninger mindst én overtrædelse af dyrevelfærdslovgivningen.³

5 centrale problemer i dansk kvægbrug → 5 løsninger for bedre dyrevelfærd

1 Adskillelse af ko og kalv

Kalven tages fra moderen kort tid efter fødslen, hvilket forårsager stress, uro og mistrivsel for begge.

→ Stop tidlig adskillelse af ko og kalv

Ko og kalv skal have lov til at være sammen, som det er naturligt for dem.

2 Lange dyretransporter

Mange tyrekalve aflives tidligt eller sendes på lange, belastende transportere, fordi de ikke er økonomisk rentable i danske stalde.¹

→ Ingen lange dyretransporter

Kvæg og andre landbrugsdyr skal ikke udsættes for lange transportere.

3 Manglende adgang til græsmarker og åben himmel

Størstedelen af danske køer, 70 procent af malkekøer, står indendørs året rundt – selv i græsnings-sæsonen – hvilket forhindrer dem i at udleve naturlig adfærd.²

→ Lovkrav om græsning og hele kroppe

Alle malkekøer skal have adgang til græs i sommerhalvåret – som minimum 150 dage om året. Afhorning skal forbydes.

4 Usund avl for høj ydelse

Køer er avlet til at producere ekstremt store mængder mælk, hvilket går ud over deres sundhed, trivsel og levetid.³

→ Avl på sundhed frem for ydelse

Avlsprogrammer skal reguleres, så dyrenes velfærd sættes som højeste prioritet

5 Svag velfærdskontrol og manglende konsekvenser

Tilsyn er for sjældne, og sanktioner for milde, hvilket betyder, at dyrevelfærdsloven ofte overtrædes uden konsekvenser. I 2023 viste kontrollen, at 30,9 procent af de besætninger, der blev kontrolleret, havde mindst én overtrædelse af reglerne.⁴

→ Styrk kontrol og sanktioner

Der skal føres hyppigere tilsyn, og alvorlige overtrædelser skal føre til håndfaste konsekvenser.

1. Dansk Veterinærtidsskrift, [Lange transportere af spædkalve er fortsat til debat](#)

2. Danmarks Statistik, [Næsten halvdelen af Danmarks kvægbestand kommer på græs en del af året](#)

3. Danmarks Statistik, [Rekordstor mælkeproduktion efter ophør af kvoter](#)

4. Fødevarestyrelsen, [Dyrevelfærdsrapporten 2024](#)

1. Stop adskillelse af ko og kalv

Efter en fødsel slikker koen instinktivt sin kalv ren. Det er et naturligt bånd, der dannes med det samme. Men i den konventionelle mælkeproduktion brydes det næsten lige så hurtigt.

Efter få timer eller dage fjernes kalven til stor belastning for både mor og kalv, der reagerer med tydelige tegn på stress: Koen søger efter sin kalv, kalder efter den og bliver rastløs. Imens tages kalven til en separat boks og mister dermed den naturlige tryghed, kontakt og mulighed for at die, den normalt ville få fra moderen.

Værst er, at dette ikke er en nødvendighed, men en praksis, vi har udviklet for at gøre mælkeproduktionen mere effektiv. Flere landbrug har dog vist, at vi sagtens kan producere mælk uden at adskille mor og kalv. Fremtidens landbrug må finde nye løsninger, hvor både produktion og dyrevelfærd tænkes sammen fra begyndelsen.

Derfor foreslår vi:

Kalven må ikke fjernes fra koen inden for de første tre måneder. I stedet skal man benytte staldindretning, der tillader, at kalve kan være hos deres mor i den første del af deres liv.

Eksempler på alternative praksisser

Flere landmænd har implementeret systemer, hvor ko og kalv forbliver sammen i længere perioder:

Svanholm Gods

På Svanholm Gods lader man ko og kalv være sammen i op til tre måneder. Efter fødslen går ko og kalv sammen i tre døgn for at sikre, at kalven får sin råmælk og for at styrke båndet mellem dem. Herefter er de sammen om natten i seks uger og derefter om dagen, indtil kalven er tre måneder gammel. Denne praksis har resulteret i robuste og sunde kalve, der får mulighed for at die naturligt og udvikle sig i trygge omgivelser.⁵

Inger-Lise Ingdal, Norge

På Ingdal Øvre gård har man over 15 års erfaring med at lade kalve være sammen med deres mødre i to og en halv til tre måneder, hvilket har resulteret i robuste og sunde dyr.⁶

5. Dyrenes Beskyttelse, [Med mor og mælk på marken](#)

6. Økologisk Norge, [Ku og kalv sammen?](#)

2. Maksimal transporttid på tre timer og eksportforbud

Transport af levende dyr over lange afstande rejser betydelige dyrevelfærdsmæssige bekymringer. Under disse transporter udsættes dyrene for stressfaktorer som trængsel, temperaturudsving og manglende adgang til foder og vand, hvilket fører til dehydrering, udmattelse og i værste fald dødsfald.

Hvad kvæg angår er transporten af spædkalve særligt problematisk. Kalvene er ofte blot 14 dage gamle, når de sendes til opfødning i udlandet. Disse kalve har et underudviklet immunforsvar og er særligt sårbare over for sygdomme. Deres evne til at indtage væske og føde under transporten er begrænset, hvilket øger risikoen for dehydrering og sult. Ifølge Dyrenes Beskyttelse er det dyreværns mæssigt uforsvarligt at udsætte spædkalve for lange transporter.⁷

For at forbedre dyrevelfærden markant foreslår Alternativet at indføre strengere regler for dyretransport, herunder en maksimal transporttid på tre timer samt eksportforbud. Dette vil reducere den stress og de fysiske belastninger, som kvæg oplever under lange transporter, og sørge for, at de behandles med et minimum af respekt og omsorg.

Derfor foreslår vi:

- Maksimal transporttid på tre timer og eksportforbud for alle levende dyr. Transport af dyr må ikke overstige tre timer fra afgang til ankomst, og dyr skal blive inden for landets grænser, så de danske myndigheder kan sikre ordentlige kontrol- og sanktionsmuligheder.
- Øget dansk kontrol og mulighed for administrative bøder ved overtrædelser af transporttider og transportregler.
- Køer som juridiske individer i stedet for produkter. Mens køer, kalve, tyre og alle andre dyr er i live, skal de juridisk behandles som individer i dansk og EU-lov i stedet for produkter. Dyr skal således betragtes som levende, sansende væsener og ikke som varer i forhold til EU-retten, og skal dermed heller ikke underlægges EU-lov om varernes frie bevægelse. En levende ko skal behandles på en helt anden måde end en spegepølse eller et par sko.

7. Dansk Veterinærtidsskrift, [Lange transporter af spædkalve er fortsat til debat](#)

3. Plads til udfoldelse og hele kroppe

Fra den dag hun bliver født, kender den konventionelle malkeko kun stalden. Hendes verden består af beton under klovene, stålbøjler omkring hende og en fast rutine, hvor hun fodres, malkes og hviler, men aldrig går frit på græs. Hendes krop er skabt til at vandre, men hendes liv leves i begrænsning. Det eneste sollys hun får, er den der slipper gennem sprækkerne i stalden.

Når hun er ung, bliver hun taget ud af flokken, holdt fast og udsat for et smertefuldt indgreb: afhorning. Under bedøvelse brændes hornanlæggene væk, og bagefter svider det i dagevis. Hun forstår ikke hvorfor, kun at det gør ondt. Hendes horn var en del af hendes identitet, hendes måde at kommunikere på.

Så fortsætter livet i stalden. Hver dag den samme, år efter år. Ingen vidder at løbe på, ingen buske at klø sig op ad, ingen frihed til at være det dyr, hun er skabt til at være. Hun lever kun for at producere mælk.

Derfor foreslår vi:

Alle køer og kalve har ret til at udleve deres naturlige adfærd. Derfor skal afhorning af kalve udfases, og alle køer skal have adgang til græsning.

Afhorning er et smertefuldt indgreb, hvor hornanlægget brændes væk for at gøre køerne lettere at håndtere i stalde med begrænset plads. Men hornene indgår som en del af koens naturlige kommunikation og hierarki. Erfaringer fra stalde med hornede køer viser, at de kan trives uden øget risiko for skader, hvis de får nok plads og velindrettede stalde. Derfor skal løsningerne findes i bedre staldforhold, ikke i fysiske indgreb på dyrene.

Derudover skal alle køer have ret til at komme på græs. Køer er store, aktive dyr, der naturligt bevæger sig mange kilometer om dagen. Græsning giver dem mulighed for at udfolde sig fysisk, styrke deres klove og muskler og opretholde en naturlig social struktur. I dag holdes de fleste malkekøer indendørs året rundt, hvilket begrænser deres trivsel markant. Økologiske malkekøer har krav på græsning, men det bør gælde for alle køer.

- Forbud mod rutinemæssig afhorning – i stedet skal der arbejdes med bedre staldindretning, der kan rumme hornede køer.⁸
- Ret til græsning for alle køer – mindst 150 dage om året med mulighed for fri bevægelse.
- Ret til adspredelse i stalden – når køerne ikke har mulighed for at komme ud, skal de fortsat have blødt underlag at hvile sig i, adgang til børster og nok plads at boltre sig på.

Dyrevelfærd handler ikke kun om at undgå lidelse, men også om at sikre, at dyr kan leve værdige liv. Køer er ikke maskiner, de er levende væsener, og de har krav på mere end blot at overleve. De har ret til et liv.

8. Foreningen for Biodynamisk Jordbrug, [Malkekøer med horn i løsdriftstalde](#)

4. Sundhed, avl og ernæring

Moderne malkekøer er avlet til at producere langt mere mælk, end deres kroppe naturligt kan bære. Hvor en ko i naturen ville producere 4-8 liter dagligt, presses hun i dag til at yde op mod 60 liter. Belastningen gør hende udmattet og sårbar for sygdomme som mælkefeber, mastitis og metritis. Hendes krop er i konstant energiunderskud. Når hendes ydeevne begynder at falde, sendes hun til slagtning, lang tid før den naturlige levealder.

Og netop nu eksperimenteres der yderligere med hendes krop. Fodertilsætningsstoffet Bovaer er blevet godkendt for at reducere metanudledningen fra køer. Stoffet hæmmer enzymaktivitet i vommen og sænker dermed metanproduktionen, men konsekvenserne for køernes velfærd er stadig uklare.⁹ Og økologiske producenter advarer om, at det kan føre til flere staldkøer og færre køer på græs.¹⁰

Så i stedet for at tilpasse systemet til dyrene, forsøger vi igen at tilpasse dyrene til systemet.

Derfor foreslår vi:

- Avl med fokus på sundhed frem for ekstrem ydelse. Der skal indføres avlsmål, der prioriterer robusthed, levetid og sundhed frem for maksimal mælkeydelse. Støtte til landmænd, der avler efter holistiske sundhedsprincipper, hvor lavere ydelse balanceres med færre sygdomme og længere levetid.
- Forbud mod avl af køer med høj risiko for sygdomme. Køer med dokumenterede genetiske dispositioner for mastitis, yverproblemer og stofskiftesygdomme må ikke anvendes i videre avl. Sygdomsdata skal registreres og bruges aktivt i avlsbeslutninger.
- Bedre ernæring og fodringsregulering. Obligatorisk rådgivning om fodringsstrategier, der forebygger stofskifte- og fordøjelsessygdomme særligt i perioden omkring kælvning.
- Forbud mod kommerciel brug af eksperimentelle fodertilsætninger uden tilstrækkelig velfærdsdokumentation. Bovaer og lignende fodertilsætningsstoffer må ikke anvendes kommercielt, før uafhængige studier har dokumenteret, at de ikke påvirker dyrevelfærden negativt. Øget uafhængig forskning i, hvordan fodertilsætninger påvirker koens appetit, fordøjelse, stofskifte og adfærd.

9. Dyrenes Beskyttelse, [Det mener vi om Bovaer](#)

10. Økologisk Landsforening, [Bovaer](#)

5. Kontrol af dyrevelfærdsloven

Hvert år gennemfører Fødevarestyrelsen kontrolbesøg i danske kvægbesætninger for at sikre, at dyrevelfærdslovgivningen bliver overholdt. I 2023 viste kontrollen, at 30,9 procent af de besætninger, der blev kontrolleret, havde mindst én overtrædelse af reglerne.¹¹ Det svarer til næsten hver tredje besætning, hvor køerne lever under forhold, der ikke lever op til lovens krav.

Bag tallene gemmer sig virkelige skabninger. Det er køer, der ikke får den nødvendige behandling, selv når de er syge eller skadede. Det er køer, der ligger på hårde, beskidte gulve uden et tørt og blødt hvileareal. Det er kalve, der holdes isoleret uden kontakt med artsfæller. Reglerne er der, men alt for ofte bliver de brudt uden alvorlige konsekvenser.

Når hver tredje kvægbesætning ikke overholder dyrevelfærdsloven, er det ikke længere et spørgsmål om enkelttilfælde, det er et systematisk problem. Reglerne er ikke stærkere end deres håndhævelse, og lige nu er konsekvenserne for svage til at sikre reel forandring. Skærpede sanktioner, flere uanmeldte kontroller og reelle konsekvenser for lovbrud er nødvendige, hvis vi skal tage dyrevelfærd alvorligt, ikke kun på papiret, men i praksis.

Derfor foreslår vi:

For at sikre at lovgivningen overholdes, og at overtrædelser får reelle konsekvenser, foreslår vi en skærpet kontrolindsats, skarpere sanktioner og øget gennemsigtighed i håndhævelsen af dyrevelfærdsreglerne.

- Flere uanmeldte kontrolbesøg. Antallet af uanmeldte tilsyn i kvægbesætninger skal fordobles.
- Automatisk politianmeldelse af alvorlige overtrædelser. Hvis en overtrædelse involverer syge, tilskadekomne eller døde dyr, skal sagen automatisk politianmeldes. Kontrolmyndighederne skal ikke have skønsmæssig frihed til at undlade anmeldelse i alvorlige sager.
- Højere bøder og økonomiske sanktioner. Bøder for gentagne overtrædelser skal stige progressivt, så det bliver økonomisk urentabelt at bryde loven. Ved det tredje alvorlige gentagne brud skal landmanden fratages retten til at holde dyr (jf. vores tidligere forslag om klip i dyrekortet).
- Obligatorisk dyrevelfærdsuddannelse for landmænd med overtrædelser. Landmænd, der har fået sanktioner for dyrevelfærdsbrud, skal deltage i et obligatorisk dyrevelfærdsforløb inden for seks måneder for overtrædelser eller miste retten til at holde dyr (betinget fratagelse af dyrekort).

¹¹ Fødevarestyrelsen, [Dyrevelfærdsrapporten 2024](#)

**Når levende væsener bliver
reduceret til varer, produkter
og ting, har de ingen
rettigheder, ej heller til et
værdigt liv.**

Det vil Alternativet lave om på.

Alternativet

Christiansborg
1218 København K
+45 71 79 18 64